

YkemaNieuws

Familiewapen Ykema/Ijkema

Nieuwsbrief
Van de
Commissie stamboomonderzoek
Familie Ykema/Ijkema
(Wymbritseradeel)

Nieuwsbrief nr, 19
2011/2012

datum: winter

Een Gelukkig 2012

1. Van de redactie.

Beste familieleden en abonnees.

Allereerst wenst de redactie van YkemaNieuws jullie al het goede voor 2012.. Dit is al weer de 13de jaargang van YkemaNieuws. In de loop van dit jaar hoopt de Commissie het boek aan jullie te kunnen presenteren. Als data, prijs en andere gegevens concreet zijn, brengen we jullie op de hoogte.

Onze vraag naar e-mail adressen heeft 19 adressen opgeleverd. Geen geweldige response op 77 abonnees. Geen mini-enquete dus voorlopig. Voor wie alsnog bereid is zijn email adres naar de redactie te sturen, volgt hier nog eens mijn email adres: cornelisbakker@hetnet.nl. Graag ook naam adres en telefoonnummer vermelden. Mensen van wie het email adres bekend is, kunnen snel en goedkoop door ons op de hoogte worden gehouden met de ontwikkelingen ten aanzien van het boek. Een aantal mensen heeft te kennen gegeven YkemaNieuws per mail te willen ontvangen. Als daar meer belangstelling voor is, dan hoor ik het graag.

2. Abonnementen.

Het tarief voor een nieuwsbrief bedraagt **1.50 euro**. Ik wil jullie hierbij verzoeken dit bedrag over te maken naar onze nieuwe penningmeester Arjen Visser, rekeningnr. **1214.36.616 tnv. A.D.**

Secretariaat: Geffenstraat 3 6844 HB Arnhem Tel, 026 3814234

Visser, Hoogeveen, onder vermelding van **YkemaNieuws**. Let wel: Dit zijn de abonnementskosten van 2011. Het is per persoon een futiel bedrag, maar voor ons ter bestrijding van de kosten erg belangrijk. Voor een kleine 80 abonnees ca. 80*1.50 is **120 euro**. **Dus niet vergeten AUB!**

3. De Ykema familiegeschiedenis in vogelvlucht.

In de afgelopen 12 jaar zijn in de YkemaNieuws veel verhalen en wetenswaardigheden over de Wymbrits. Ykema's verschenen. Hieronder volgt daarvan geen samenvatting maar als geheugensteun een snelle vogelvlucht.

Het oude Friesland

De genealogische wortels van de Ykema's liggen in de Zuidwesthoek van Friesland. Het waren vaak eigenerfde boeren. Dat wil zeggen dat ze zelf eigenaar van zate en land (eigen erf) en hun melkveehouderij waren. De eerste in directe mannelijke lijn bekende voorvader was Buwwa Wabbaz. Nu zouden we schrijven, Bouwe Wabes. Bouwe de zoon van Wabe. In 1511 wordt zijn naam genoemd in het Register van Aanbreng, een lijst met belastingplichtige, onroerendgoed eigenaren. Hij is dan eigenaar van land dat gelegen was bij de buurtschap De Band, ook wel Oudegaband genoemd, een buurtschap tussen Oudega (W) en Sandfirden. De boerenplaats stond vermoedelijk op de plaats waar nu de boerderij De Band 10 staat. Meer dan een eeuw is door onze voorouders in deze omgeving geboerd. In 1640 komen we in het stemcohier van Sandfirden op de boerderij Sanfirden stem 1 Geert(je) Sybrens tegen, de weduwe van Sybren Eeckes (Ykes) (ca 1570-1637/40). Ook haar zoon Ycke Sybrens (1610-voor 1661) heeft hier vermoedelijk geboerd.

Op deze boerderij aan de Vlakke Brekken, waar nu Ygram Ykema (1956) een kampeerboerderij heeft, zal Johannes Yckes Yckema (1636-1702/1703) geboren zijn. Hem komen we in 1668 tegen als boer te Abbega, als na het overlijden van zijn eerste vrouw boedelscheiding wordt gehouden en zate en landen met inbegrip van de inventaris en de veestapel worden verkocht. Hij vertrekt naar Westhem en trouwt daar door de vroege sterfte van zijn tweede vrouw nog twee keer. Hij krijgt uit het tweede huwelijk twee zonen, Lieuwe en Yke, waarvan de oudste, Lieuwe als jong volwassene is overleden. Diens nageslacht stopt voor zover we weten bij zijn beide zoons Douwe en Lieuwe. Ook genoemde Yke vinden we nergens meer terug. Vermoedelijk is ook hij jong overleden. Johannes Yckes zoon van een tweede Yke, gebruikt in 1696, in zijn functie als bijzitter/mederechter van Wymbritseradeel als eerste voorvader de achternaam Yckema.

De huidige Wymbrits. Ykema's zijn de afstammelingen van deze Johannes. De enige zoon van Johannes was Yke Johannes Ykema (1680-1751). Hij en zijn echtgenote Trijntje Theodorus Grotius (1688- 1768) kregen 10 kinderen waarvan er 6 jong overleden. Uiteindelijk werden 4 kinderen, drie zoons en een dochter volwassen. Gemeenschappelijke stamvader Yke en zijn oudste zoon Johannes, stamvader van de Johannestak, hebben een grafsteen in vloer van de kerk van Westhem. Ook de echtgenote van Yke, stammoeder Trijntje Grotius, is aldaar begraven. De dochter Syptie (1720-1768) was de grootmoeder aan moederskant van de in Friesland bekende geleerde en rijke zonderling en stichter van de Bumabibliotheek in Leeuwarden, Lieuwe Annes Buma (1796-1876). Zij ligt samen met haar man begraven op het Bumakerkhof te Smallebrugge. De plaats is aangegeven door een gemeenschappelijke staande obeliskvormige grafsteen. De kerk van Westhem en ook het Bumakerkhof te Smallebrugge zijn een bezoek meer dan waard.

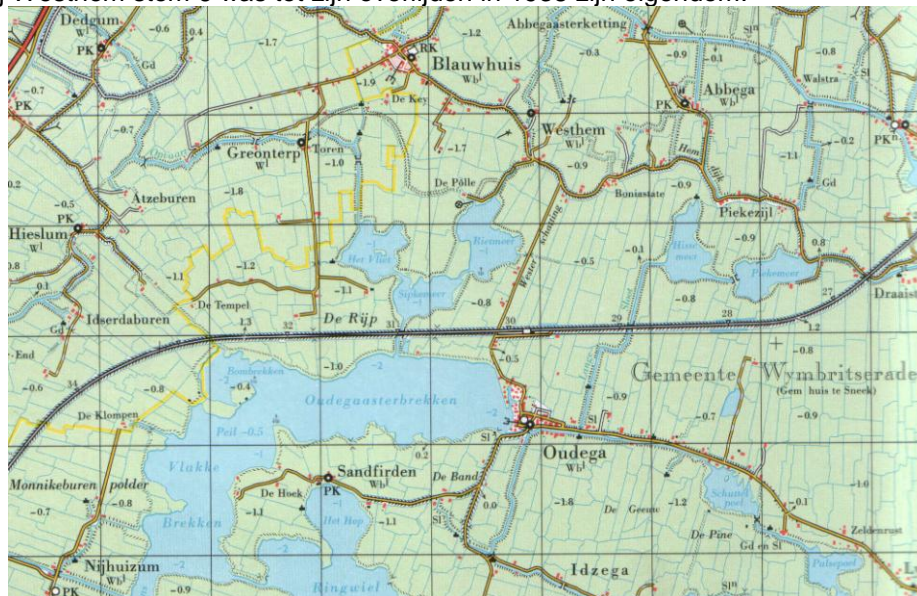
De drie zoons van Yke, te weten Johannes (1717-1798), Harmen (1722-1782) en Theodorus (1730-1821), zijn de stamvaders van respectievelijk de Johannes, Harmen en Theodorustak. In 1768 boerden alle drie de broers ieder afzonderlijk in Westhem. In de loop van de tijd zijn alle Ykema's uit Westhem verdwenen. In 1782 bovengenoemde Harmen uit Harmentak door overlijden. In 1856 Johannes Ykes (1822-1891) uit de Johannestak wegens vertrek met vrouw en 5 kinderen en veestapel naar Ureterp in de Friese Wouden en in 1875 Theodorus Ykes Ykema (1835-1906) uit de Theodorustak wegens vertrek naar Hommerts om daar verder te boeren. Daarna hebben er voor zover wij weten geen Ykema's meer in Westhem gewoond. Opvallend in de periode Westhem is het feit, dat de Ykema boeren van Westhem gedurende de periode voor 1796 tot ca 1844 zo'n 150 jaar onafgebroken, als bijzitter/mederechter of assessor bij het bestuur van de grietenij Wymbritseradeel betrokken zijn geweest. Dat ze gedurende deze tijd voor een belangrijk deel bij het wel en wee van de kerk betrokken waren weten we uit een kopie van 'Het Kerckeboek van Westhem' dat in de periode van ca. 1700 tot 1825 de financiële toestand van de kerk weergeeft en waarin enkele generaties Ykema als administrerend kerkvoogd verantwoording afleggen over hun financiële administratie.

In 1827 kocht Harmen Ykema (1791-1874) de zate en landen Sandfirden stem 1, de plaats waar voor 1640 voorvader Sybren Eekes (Ykes) boerde. Sindsdien heeft op deze boerderij aan de Vlakke Brekken altijd een Ykema uit de Harmentak geboerd. Hier hebben nu zijn nazaat Ygram Ykema (1956) en echtgenote Fokje Jonkman (1958) een kampeerboerderij. Ze hebben nog een aantal koeien voor de vleesproductie. Zogenaamde vetweiders. Gemolken wordt er door hen niet meer.

In de Johannestak was Johannes Ykes Ykema (1822-1891) de laatste boer. Hij stopte in ca. 1860 na tegenslag in het boerenbedrijf en werd caféhouder.

De laatste Ykemaboer in de Theodorustak was Yke Theodorus Ykema (1867-1938) Hij boerde tot ongeveer 1930 in Ijsbrechtum. Daarna was hij rentenier in Huizum (Leeuwarden).

De boerderij Westhem stem 6 was tot zijn overlijden in 1938 zijn eigendom.

De roots van de Ykema's. Sandfirden-Westhem-Sanfirden.

Friesland wordt te klein.

Vanuit Westhem en Sandfirden zijn de Wymbrits.Ykema's in eerste instantie uitgezwermd over de provincie, over Nederland en naar verre buitenland als Amerika en Frankrijk. De eerste die voor zover bekend de provincie verliet en brak met zijn agrarische roots, was in ca.1845 Marten Ykes Ykema (1810–1868) uit de Theodorustak. Hij was als boerenzoon geboren op Senserhuis te Tjerkwerd, was eerst apotheekbediende in Sneek en werd van daaruit provisor van een apotheek in Den Haag. Zijn zoon Johannes Martens Ykema (1845-1892) had een destijds bekende uitgeverij van kinderboeken en van lesboekjes voor de lagere school, onder anderen geschreven door zijn broer Yke Martens Ykema (1840-1903) een schoolmeester in Den Haag. Zijn kleinzoon Hendrik Cornelis Ykes Ykema(1875-1838) vertrok in 1894 naar Nederlands Indië, waar hij verbleef tot 1923. Hij bekleedde daar onderanderen de functie van gezaghebber bij Gouvernementsmarine.

De eerste die de stap naar Amerika waagde, was in 1887 Floris Ykes Ykema (1856-1910) uit de Harmentak. Hem zouden nog verschillende Ykema's uit al de drie de takken volgen. Naar Frankrijk verhuisde in 1931 Yke Lolkes Ykema (1908-1989) uit de Theodorustak. Hij werd boerenknecht en later boer in Normandië. Zijn jongere halfzus Hitje (1918-2010)en halfbroer Jan (1919-2004) zouden hem in respectievelijk ca.1939 en 1947 volgen. In beide landen bevinden zich nu vele Ykema nazaten. Yke's nazaten in Frankrijk zijn daar al lang geen boer meer. In Amerka is Ruth Ann (1951) dochter van Floris Ykema(1920-1868) uit de Harmentak samen met haar echtgenoot Jim Hamsen, mededirecteur van de YkemaHarmsen dairyfarm in Barstow, Californië. In 1982 hadden ze als melkvee 650 "Frisian Holsteins". Voor zover bekend is zij de de laatste praktiserende boerin van de Wymbrits.Ykema's.

De oorlog en daarna.

De tweede wereldoorlog liet vele Ykema's niet onberoerd en liet bij enkele gezinnen diepe wonden na. Zo bezweek op 15 mei 1940 Harmen Taedes Ykema (1919-1940) uit de Harmentak aan zijn verwondingen, opgelopen bij de gevechten tegen Duitse parachutisten bij het vliegveld Valkenburg bij Den Haag en liet Bernard Ykema (1922-1945), Amerikaan uit de Johannestak, als soldaat in het

Amerikaanse leger, op 2 februari 1945 het leven in Duitsland. Jan Ykema uit de Theodrustak vocht tijdens de meidagen van 1940 op de Grebbeberg, maar kwam ongedeerd uit de ongelijke strijd tegen de Duitse invallers. Het gezin van Andersche Coehoorn-Ykema uit de Johannestak bracht een deel van de oorlog van elkaar gescheiden door in een Jappenkamp op Java. Ouders en kinderen overleefden het kamp en kwamen gezond terug in Nederland. Hun neven, de broers Joop (1924) en Jan Ykema (1925) namen in 1947, als vrijwilligers in Het Friese Bataljon, deel aan de Eerste Politonele Actie in het toenmalig Nederlands Indie. In de buurt van Bandung ontmoetten ze hun tante Andersche, in een door haar eerdere vijanden, de Japanse kampbewakers, tegen plunderende en moordende bendes beschermd vrouwenkamp. Beide broers overleefden deze laatste koloniale oorlog van Nederland en keerden veilig terug in het Heitelân. Ze waren aan het begin van een tijdperk dat zich zou kenmerken door ongedachte technologische ontwikkelingen, mogelijk gemaakt door steeds kleiner en slimmer wordende computers. Aan het begin ook van een lange periode van als maar groter wordende welvaart. Een bijna onafgebroken groeiperiode van meer dan 60 jaar, waaraan nu anno 2012 een einde lijkt te zijn gekomen.

4. Het einde van Wymbriteradeel.

Op 1 januari 2011 kwam een einde aan het eeuwenlange bestaan van de gemeente Wymbriteradeel/diel. Per die datum ging de gemeente op in de nieuwe fusie gemeente **Súdwest-Fryslân**, gevormd door de gemeenten Nijefurd, Bolsward, Wymbriteradiel, Sneek en Wûnseradiel. In een klap qua oppervlak van ca. **816 m²** de grootste van Nedeland en qua inwonertal van ca. **82000** de tweede in grootte in Friesland. Wymbriteradiel had ca. **16000** inwoners op een oppervlakte van **162 m²**.

De Grietenij Wymbriteradeel ontstond in 1500 en is genoemd naar de streek Wymbrits. In dezelfde periode dus als onze eerst bekende voorvader Buwe Wabbaz verschijnt. De grietenij, later gemeente Wymbriteradeel/diel is dus meer dan 500 jaar oud, ongeveer hetzelfde aantal jaren dat onze stamboom oud is. Je zou dus kunnen zeggen dat de Ykema's van Wymbriteradeel, Wymbriteradeel hebben overleefd.

Als verklaring voor de naam Wymbrits kwam ik het volgende tegen. *Wymbrits* zou een afleiding zijn van het Nederlandse woord *Wagenbrugge* (Fries: *Weinbrêge*). De plaats waar een wagen met aangeboden producten wordt gewogen op de waag(weeg)brug.

Brits zou de zelfde betekenis hebben als het Engelse *bridge*: is *brug*.

Opmerking: Wagenbrugsteradeel bekt niet zo, maar als je de Friese variant Weinbrechsteradiel uitspreekt, zit je aardig dicht bij Wymbriteradiel.

Súdwest-Fryslân (Wikipedia)

5. Belangrijke adressen: Commissie Ykema

Voorzitter: Marten E. Ykema: Jordaensstr. 5 6717 RK Ede. tel.: 0318-635572.

Mail: info@ykemaweb.com (algemeen Ykema adres); **me@ykemaweb.com** (persoonlijk adres Marten Ykema).

Secretaris Commissie/redacteur YN: Cor Bakker, Redactie YkemaNieuws Geffenstraat 3, 6844 HB Arnhem. Tel. 026-3814234.

Mail: cornelisbakker@hetnet.nl

Penningmeester: Arjen Visser. Kochstraat 1, 7009 AJ, Hoogeveen. Tel. 0528-331144.

Mail: advisser2@ziggo.nl; Abonnement YkemaNieuws: Rekeningnummer: 1214.36.616 tnv A.D. Visser, Hoogeveen. Onder vermelding van: "YkemaNieuws".

Leden: Yvonne Ykema-Commandeur, Ede. Arjen IJkema, Hoogeveen

Reacties, opmerkingen ed. op YkemaNieuws: nieuwsbrief@ykemaweb.com.

Ykema website: www.ykemaweb.com . Gastenboek: www.ykemaweb.com/questboek

Copyright: Uit deze YkemaNieuws mag niets worden vermenigvuldigd of voor presentaties of publicaties worden gebruikt zonder schriftelijke toestemming van de redactie en de Commissie Ykema(Wymb.).